

dommen giver anledning til at foreslå lovændringer på området.

7.2. Justitsministeriets overvejelser

I praksis forekommer det formentlig kun i sjældne tilfælde, at der er behov for at træffe afgørelse om varetægtsfængsling efter retsplejelovens § 762, stk. 2, under domsforhandlingen. Det skyldes, at de fleste domsforhandlinger kun strækker sig over en enkelt eller højst nogle få dage, og at fristen for udløbet af varetægtsfængslingen normalt fastsættes, så den udløber på domsforhandlingens sidste dag.

Der kan imidlertid forekomme store sager, hvor der over nogle uger er afsat mange dage til domsforhandlingen, og hvor det ikke er muligt at fastsætte fristen til udløb på den sidste dag, fordi fristen højst kan forlænges med fire uger ad gangen, jf. retsplejelovens § 767, stk. 1. Der kan endvidere opstå den situation, at domsforhandlingen må afbrydes og udsættes af uforudsete grunde - f.eks. på grund af tiltaltes eller et hovedvidnes sygdom, eller fordi det viser sig, at sagens varighed er blevet undervurderet ved berømmelsen.

Hertil kommer, at tiltalte under domsforhandlingen kan fremsætte anmodning om, at fængslingen ophæves efter § 766 eller § 768. Hvis en sådan anmodning fremsættes, må retten således tage stilling til, om betingelserne for varetægtsfængsling, herunder i givet fald betingelserne i § 762, stk. 2, stadig er opfyldt.

Uanset at situationen formentlig kun forekommer sjældent i praksis, er konsekvenserne imidlertid særdeles uheldige i de få tilfælde, hvor den forekommer.

I en sag, hvor der under domsforhandlingen skal tages stilling til spørgsmålet om varetægtsfængsling, og hvor der ikke er grundlag for varetægtsfængsling efter § 762, stk. 1, (om varetægtsfængsling, hvor der er fare for, at tiltalte vil flygte, begå ny kriminalitet eller modvirke efterforskningen), har retten således to muligheder. Retten kan løslade tiltalte, hvilket er klart utilfredsstillende, hvis der er tale om meget alvorlig kriminalitet, og betingelserne for varetægtsfængsling af hensyn til retshåndhævelsen efter § 762, stk. 2, utvivlsomt er opfyldt. Den anden mulighed er at træffe afgørelse om varetægtsfængsling efter § 762, stk. 2, med den konsekvens, at retten herefter er inhabil, og at domsforhandlingen må begynde forfra med nye dommere og domsmænd. Også dette resultat er utilfredsstillende.

Justitsministeriet finder derfor, at der er behov for en lovændring.

Justitsministeriet udarbejdede i begyndelsen af 1996 et lovudkast, der indeholdt et forslag om, at af-

gørelser om varetægtsfængsling efter § 762, stk. 2, der træffes under domsforhandlingen, skal træffes af en dommer eller - i landsretten - en afdeling, der ikke deltager i domsforhandlingen.

Da lovudkastet blev sendt til høring, udtalte imidlertid samtlige de hørte retter samt Den Danske Dommerforening og Dommerfuldmægtigforeningen sig imod forslaget, idet de fandt, at forslaget ville medføre store praktiske vanskeligheder for retterne. Navnlig ville det være særdeles vanskeligt, hvis landsretten behandler en sag ved et bitingsted - f.eks. i Rønne - og der med ganske kort varsel skal tilkaldes en ny afdeling, som skal sættes ind i sagen og tage stilling til spørgsmålet om varetægtsfængsling. De hørte retter henstillede derfor, at spørgsmålet om ændring af reglerne om varetægtsfængsling blev gjort til genstand for udvalgsbehandling f.eks. i Retsplejerådet.

Østre Landsret foreslog i sit høringssvar, at problemet løses ved, at kravet om, at der skal foreligge en særlig bestyrket mistanke, for at der skal ske varetægtsfængsling af hensyn til retshåndhævelsen, jf. § 762, stk. 2, begrænses til at gælde for tiden indtil domsforhandlingens begyndelse. Dette vil medføre, at retten kan træffe afgørelse under domsforhandlingen om varetægtsfængsling efter § 762, stk. 2, uden at det medfører inhabilitet, idet retten så ikke skal tage stilling til, om mistanken er særligt bestyrket.

Rigsadvokaten omtalte i sit høringssvar muligheden for, at problemet løses ved at indføre en ordning, hvorefter en varetægtsfængsling, der er besluttet inden domsforhandlingen, skal fortsætte, indtil domsforhandlingen er afsluttet. Som led i denne ordning ville det være nødvendigt at afskære tiltalte fra at fremsætte anmodning om ophævelse af varetægtsfængslingen over for de dommere, der deltager i domsforhandlingen.

Advokatrådet foreslog i sit høringssvar, at der indføres en ordning, hvor der er mulighed for, når en sag berammes, at træffe bestemmelse om, at varetægtsfængslingen skal fortsætte, indtil det tidspunkt, hvor sagen skal foretages, uanset om der herved sker varetægtsfængsling for en periode på mere end 4 uger. Advokatrådet anførte dog, at en forudsætning herfor må være, at tiltalte er indforstået hermed, og at spørgsmålet om fortsat varetægtsfængsling altid vil kunne rejses, hvis nye oplysninger kan give grundlag herfor.

Justitsministeriet anmodede til brug for de videre overvejelser Rigsadvokaten om at oplyse, i hvor mange tilfælde spørgsmålet om varetægtsfængsling i retshåndhævelsesøjemed under domsforhandlingen har